

La matèria dels somnis

Els universos de Ramon Lapiedra, exrector de la Universitat de València, prenen actualitat arran del reconeixement de la figura del científic i humanista.

Les dimensions de Ramon Lapiedra són inabastables. La seua enorme capacitat intel·lectual el va conduir fins a l'elit de la física teòrica i la cosmologia als anys seixanta. Amb només paper i bolígraf, ha estat capaç de construir fórmules per obrir nous horitzons en el coneixement de l'evolució de l'univers, navegant entre ones gravitatòries, la mort i el naixement d'estrelles, els senyals dels púlsars o la immensa energia dels quàsars. Una brillant ment científica, alhora que un rellevant humanista: defensor de la cultura i el pensament crític i militant d'un profund compromís social i amb un tarannà inspirat per facilitar el diàleg i convidar a la tolerància i la solidaritat.

Ramon Lapiedra va ser rector de la Universitat de València de 1984 a 1994. Una dècada fonamental, de reconstrucció de les llibertats després de la dictadura i extremadament convulsa en l'àmbit cultural i polític. Després del seu pas per París —on va viure el maig del 68—, Madrid, Barcelona o Santander, va estar el primer rector elegit democràticament a la institució acadèmica centenària i va promoure la seua modernització a tots els nivells: hi engegà mecanismes de participació per refermar el seu caràcter públic, i alhora va estar un gran defensor de l'autonomia universitària davant els poders polítics autonòmic i estatal.

L'exrector Pedro Ruiz assegurava que Lapiedra "es convertirà en un símbol de 'normalitat' acadèmica en un mar de confusions", perquè la seua defensa de la cultura valenciana va encendre la ira

MARIA JOSEP
PICO

@mariajpicó

dels mitjans conservadors —en especial del diari *Las Provincias* amb Maria Consuelo Reyna al seu capdavant— i de partits de dreta regionalista, com ara la Unió Valenciana de Vicent González Lizondo. El periodista Adolf Beltrán ho exposa perfectament en *Ramon Lapiedra: La raó cívica*: "La Universitat, encarnada en el rector, es va convertir en un agent de primera importància gràcies a la defensa de la unitat de la llengua catalana, el suport a l'ús social del valencià i a la promoció d'una cultura oberta i digna." Un fet que Lapiedra descrivia com "un compromís cívic experimentat com indefugible", com recorda Pedro Ruiz.

La serenitat i la fermesa de Lapiedra van generar encara més agressivitat dels sectors reaccionaris, aquells que sem-

pre ondegien les banderes anticatalanistes. D'aquesta manera, "va ser més que un rector. Va funcionar com un factor de cohesió dels sectors civils partidaris de la recuperació de l'autoestima dels valencians", argumenta Beltrán. "Un polític atípic", en opinió de Pedro Ruiz, ja que defensava que es pot fer política a la universitat i que s'hi ha de fer.

"El rector Lapiedra ens ha ensenyat, a tots, a treballar en democràcia, a escoltar els altres i a construir" la universitat pública. Ho asseverava Vicent Climent, el pròxim rector, en la seua *laudatio* per a la investidura de Lapiedra en doctor honoris causa per la Universitat Jaume I de Castelló de la Plana el 1993, en els orígens de la qual també va ser fonamental el caràcter dialogant de Ramon Lapiedra. Parafraçant Vicent Andrés Estellés, Climent deia que Lapiedra va ser la clau que va obrir tots el panys: de l'esperança, la participació, la identitat, l'autonomia, la científic i l'humanisme.

La *lectio* de Ramon Lapiedra a l'UJI estava encapçalada per un diàleg del Falcó Maltés, en al·lusió a la matèria de la qual estan fet els somnis. Perquè com a éssers socials, sota la seua perspectiva, "ens calen somnis col·lectius" per a conrear la nostra identitat valenciana. El valor de tots aquests universos ha tornat a ser actualitat aquesta setmana, quan Ramon Lapiedra (Almenara, 1940) ha estat nomenat fill adoptiu de la ciutat de Sagunt, on es va traslladar amb la seua família a l'edat de cinc anys des de la Plana Baixa.

Periodista